

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

MHALLEF

ONOR. LORRAINE SCHEMBRI ORLAND
LL.D., M.Jur. (Eur.Law), Dip.Trib.Eccles.Melit.

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 22 ta' Marzu 2016

Kawza Numru : 12

Rikors Guramentat Numru : 765/2010/LSO

**Noel Cefai ezercenti l-
kummerc bhala Green Care
Trading (I.D. 27174 (M))**

vs

**John E. Sullivan [I.D.
588543 (m)] ghan-nom u f'
isem s-socjeta` kummercjali
Sullivan Shipping Agencies
Ltd. [C 2923]**

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ir-rikors ta' Noel Cefai, ezercenti l-kummerc bhala Green Care Trading [I.D. 27174(m)] datat 29 ta' Lulju 2010 fejn espona: -

Illi, l-attur Noel Cefai, ezercenti l-kummerc bhala Green Care Trading, huwa *scrap broker* u ghaldaqstant jixtri u jakkwista skart domestiku u industrijali ghall-bejgh ghar-riciklagg fuq is-swieq lokali u internazzjonali;

Illi, is-socjeta` konvenuta Sullivan Shipping Agencies Ltd., bin-numru ta' registrazzjoni C-2923 u bl-ufficcju registrat li tinsab gewwa 'The Exchange Buildings', Triq ir-Repubblika, Valletta, hija kumpanija li toffri servizzi ta' trasport marittimu u involuta fil-fatti li jikkoncernaw din il-vertenza;

Illi, sar ftehim bejn il-partijiet, u dan kif jirrizulta mill-Polza tat-Taghbija [*Bill of Lading*] mahrug mis-socjeta` konvenuta bin-numru HJSCMALE00088204 ghal spedizzjoni f.c.l. Qingdao, Cina, ta' zewg (2) *containers*, kontententi materjal tal-plastik ghar-riciklagg, permezz tal-bahar u li ggib id-data tal-5 ta Frar 2010 [Dok 'A];

Illi, il-kontenut tal-*containers* kellu jinbiegh mill-attur, ghall-prezz ta' tlieta u ghoxrin tlieta u ghoxrin elf, hames mija u wiehed u tletin dollaru Amerikan (\$23,531) ekwivalenti ghal **tlettax-il elf sitt mija u erbgħa u disghin ewro (€13,694)**, lill-klijent tieghu, id-destinatarju, li jgib l-isem **Qingdao**

Eternal Trade Co. Ltd. u li hija residenti gewwa **Room 102, Unit 15, Qing Tong Xia Road, Qingdao, Cina**, u dan kif jirrizulta **mill-Proforma Invoice** mahruga mill-attur lid-destinatarju [**Dok 'B'**];

Hi, skont l-istess ftehim bejn l-attur u s-socjeta` konvenuta, is-socjeta` **Sullivan Shipping Agencies Ltd.**, intrabtet u obligat ruhha li tispedixxi zewg *containers* li jgibu n-numri **BMOU4190770 S/IT094210U TRLU8088947 S/IT059690** fuq bastiment navali li kellu jsalpa minn Malta nhar **is-6 ta' Frar 2010**.

Illi, il-kundizzjoni tal-ftehim ta' bejgh li l-attur Noel Cefai kellu mad-destinatarju kien liz-zewg *containers* jigu spediti flimkien sabiex jaslu t-tnejn flimkien fil-port tad-destinatarju fiz-zmien konswetudinali ta' spedizzjoni li jirrizulta tkun madwar sitta u ghoxrin (26) gurnata;

Illi, il-ftehim bejn il-partijiet fil-kawza bl-ismijiet premissi kien jiddisponi, *inter alia*, li l-ispedizzjoni taz-zewg *containers* kellha issir f' daqqa u cjoe` fl-istess data u hin fis-sitta (6) ta' Frar 2010 it-tnejn destinati lill-port tad-destinatarju bi zmien ta' spedizzjoni konswetudinali;

Illi, is-socjeta` konvenuta hekk stqarret li ghamlet premezz tal-Polza ta' Tghabija [*Bill of Lading*] [**Dok 'A'**]

Illi, dak li gara kien li fil-fatt, *container* wiehed, li jgib in-numru **TRLU8088947 S/IT059690**, thalla Malta u, kagun unikament it-tort tas-socjeta' konvenuta, ma ntbaghatx u

ghaldaqstant il-Polza ta' Tghabija mahruga mis-socjeta` konvenuta **[DOK 'A']** , tipprova turi fatti li ma humiex minnhom;

Illi, tant hu hekk li sussentegwement, xi xahar wara, s-socjeta` konvenuta Sullivan Shipping Agencies Ltd., harget Polza tat-Taghbija ohra, bin-numru **HJSCMALE00088204** u ddatat **5 ta' Frar 2010** - bl-istess numru u data tal-ewwel Polza! Ghall-ispedizzjoni tal-*container* bin-numru **BMOU4190770 S/IT094210, [Dok 'C']**. L-ispedizzjoni tal-*container* sehhet nhar **is-6 ta' Frar 2010**;

Illi, is-socjeta` konvenuta intebhet bl-izball li halliet *container* ma jitghabbiex flimkien ma' iehor, u dan xi xahar wara li kien telaq il-bastiment u ghaldaqstant ittrazmettiet Sea Waybill li jgib in-numru **HJSCMALE00091905** u datat **9 ta' Marzu 2010 [Dok 'D']**, li turi l-ispedizzjoni tal-*container* bin-numru **TRLU8088947 S/IT059690**, fis-7 ta' Marzu 2010!;

Illi, is-socjeta` konvenuta imbghad ipprocediet li twaqqaf l-ewwel *container* **[BMOU4190770 S/IT094210]** gewwa l-port ta' Singapore sakemm jasal il-*container* l-iehor li gie spedit aktar tard, fis-7 ta' Marzu 2010, [numru **TRLU8088947 S/IT059690**], sabiex imbghad jitolqu t-tnejn flimkien mill-port ta' Singapore ghal destinazzjoni finali ta' Qingdao, Cina;

Illi, minhabba d-dewmien tal-wasla taz-zewg *containers* flimkien gewwa Qindao, Cina, l-attur tilef il-bejgh tal-

konsenja lid-destinatarju u dan minhabba l-fatt li l-*containers* damu ma waslu xi xaghrejn u nofs u cjoe' fil-21 ta' April 2010 ghal precizjoni;

Illi, iz-zmien tal-vjagg, eskluż forza maggura ghad-dewmien, ma kellux idum aktar minn sitt u ghoxrin (26) gurnata. Hekk hi l-konswetudini;

Illi, b'rizultat t'hekk l-attur tilef il-bejgh tal-merkanzija spedita u mixtrija minnu u ghaldaqstant is-socjeta` konvenuta Sullivan Shipping Agencies Ltd., ghandha tirrispondi ghad-danni sofferti mill-attur, u dan kagun unikament it-tort taghha li ma ghamlitx spedizzjoni tal-*containers* lid-destinatarju skont kif miftiehem mal-attur Noel Cefai;

Illi, id-danni sofferti mill-attur huma konsistenti fit-telf tal-bejgh tal-merkanzija, fi spejjez relatati mall-kiri, uzu u trasbordagg tal-*containers*, u fit-telf ta' negozju mad-destinatarju, is-socjeta` kummercjali internazzjonali bl-isem **Qingdao Eternal International Trade Co. Ltd.**

B. Ragunijiet ghat-Talbiet f' dawn il-proceduri;

Illi din il-kawza qieghda issir sabiex jigi ddikjarat illi s-socjeta` konvenuta wettqet frodi civili fuq il-persuna ta' Noel Cefai, jigi ddikjarat illi s-socjeta` konvenuta kisret il-ftehim bejn il-partijiet u kkagunat danni lill-attur u ghalhekk jigu likwidati id-danni sofferti mill-attur.

Ghaldaqstant, u ghal dawn il-motivi premissi u l-provi kollha producibbli fl-istadju opportun ta' din il-kawza, l-attur umilment jitlob li dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1 Tiddikjara illi s-socjeta` konvenuta Sullivan Shipping Agencies Ltd., **[C-2923]**, wettqet frodi civili fuq il-persuna ta' Noel Cefai u dana billi ttrasmettiet il-Polza ta' Tghabija [*Bill of Lading*] bin-numru **HJSCMALEOOO88204**, iddatat 5 ta' Frar, 2010 **[Dok 'A']**, li turi it-tghabija u spedizzjoni taz-zewg *containers* in-numri **BMOU4190770 S/IT094210 u TRLU8088947 S/IT059690**, filwaqt li kien gie spedit biss il-*container* bin-numru **BMOU4190770 S/IT094210** u dan kif jirrizulta mis-Sea Waybill bin-numru **HJSCMALEOOO88204** u ddatat **5 ta' Frar, 2010 [DOK 'C']**; u

2. Tiddikjara lis-socjeta` konvenuta Sullivan Shipping Agencies Ltd., **[C- 2923]**, kisret il-ftehim bejn il-partijiet fil-kawza fl-ismijiet premissi u dana billi ma spediex il-*containers* bin-numri **BMOU4190770 S/IT094210 u TRLU8088947 S/IT059690** flimkien u b'rizultat t'hekk ma wasslux ghand id-destinatarju flimkien u fid-data ta' spedizzjoni konswetudinali ta' madwar sitta u ghoxrin (26) gurnata; u

3. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur Noel Cefai, kagun unikament it-tort tas-socjeta` konvenuta Sullivan Shipping Agencies Ltd., **[C-2923]** u dan minhabba t-telf tal-valur tal-bejgh tal-merkanzija skont il-Proforma Invoice [Dok 'B'], spejjez relatati mal-kiri, uzu u trasbordagg tal-*containers*, u

fit-telf ta' negozju [cessazzjoni ta' lukru] bejn l-attur u s-socjeta` kummercjali internazzjonali bl-isem **Qingdao Eternal International Trade Co. Ltd**, id-destinatarju, okkorendo bil-hatra ta' periti nominandi.

Rat li din il-kawza giet appuntata ghas-smigh mill-Qorti kif diversament presjeduta ghas-seduta tat-23 ta' Settembru 2010.

Rat ir-risposta guramentata ta' Sullivan Shipping Agencies Limited datata 7 ta' Settembru 2010 (fol 16) fejn bil-gurament ta' John E. Sullivan [ID 588543 (M)] ikkonferma :

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati, fil-fatt u fid-dritt, *stante* illi s-socjeta` attrici kienet involuta mal-konvenut biss bhala agent ta' kumpanija estera tal-garr ta' merkanzija u ghalhekk ma tistax tinzamm responsabbli ghal-danni illi allegatament seta' soffra r-rikorrenti u dana kif ahjar specificat fl-'iStandard Trading Conditions' anness u mmarkati bhala Dok A illi jirregolaw kull transazzjoni tas-socjeta` intimata ma' klijent, fosthom ir-rikorrent;

2. Illi, minghajr pregudizzju ghas-suespost, *a tenur* tal-Bill of Lading u l-kundizzjonijiet hemm annessi fl-istess Bill of Lading, il-kumpanija inkarigata mill-garr tal-merkanzija, ossija Hanjin Shipping Co Ltd hija awtorizzata sabiex taghmel dawk il-varjazzjonijiet fil-garr tal-merkanzija kif jidhrilha xierqa, u dana kif jidher aktar fid-dettal fi klawnsola 7 *et seq* tal-istess Bill of Lading, li kopja tal-kondizzjonijiet qieghdin jigu annessi u mmarkata Dok B, bhala rizultat ta'

liema kundizzjoni hija ma tistax tinstab responsabbli għall-kwalsiasi danni;

3. Illi, minghajr pregudizzju għas-suespost, l-ispejjez kollha tal-kiri, uzu u trasbordagg allegatament inkorsi mir-rikorrent attwalment thallsu kollha mis-socjeta` intimata b'mod illi r-rikorrenti ma bata ebda minn dawna l-ispejjez u għalhekk ma jistax jitlobhom lura;

4. Illi, fl-ahhar nett, minghajr pregudizzju għas-suepost, il-merkanzija mibghuta lis-socjeta` Qingdao Eternal International Trade Co Ltd gewwa Qingdao, Shandong, Cina attwalment ingabret minnha stess u għalhekk ma jidherx illi kien hemm telf ta' negozju kif qieghed jigi allegat mir-rikorrent;

5. Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Noel Cefai datata 13 ta' Mejju 2015 a fol 163 tal-process.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' John Sullivan noe pprezentata *seduta stante* fis-seduta tal-4 ta' Lulju 2015 kif jidher a fol 175 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif diversment presjeduta, u dawk mizmuma quddiem din il-Qorti hekk kif illum presjeduta fejn fl-20 ta' Jannar 2016 meta ssejhet il-kawza dehru d-difensuri tal-partijiet li ddikajraw li qed jistrieħu fuq in-noti ta' sottomissjonijiet

tagghom. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-22 ta' Marzu 2016 fid-9:30am.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi din il-kawza, flimkien ma' kawzi ohrajn, giet assenjata lil din il-Qorti kif attwalment presjeduta b'surroga datata 13 ta' Frar 2014.

Permezz ta' din il-kawza, l-attur qed jitlob ir-rizarciment ghad-danni lilu rekati b'konsegwenza ta' ksur ta' ftehim. Jghid li dan irrizulta f' dewmien fil-konsenja ta' merkanzija dovuti ghal dikjarazzjoni frawdolenti fil-polza ta' taghbija. Ir-rizarciment qed jintalab ghat-telf ta' bejgh tal-merkanzija, spejjez ta' kiri, uzu u trasbordagg ta' 'containers', u f'telf ta' negozju mad-destinatarju.

Is-socjeta' intimata irrespingiet dawn it-talbiet bhala infondati billi, in linea preliminari, sostniet li m'hemmx relazzjoni guridika bejnha u bejn ir-rikorrenti, *stante* li s-socjeta` rikorrenti kienet involuta biss bhala agent ta' kumpanija estera tal-garr ta' merkanzija u dan skont it-*Trading Conditions* esebiti (fol 19 *a tergo*). *Di piu`*, gie eccepit li skont l-istess *Bill of Lading* esebit mir-rikorrent, il-kumpanija estera Hanjin Shipping Co. Ltd. hija awtorizzata taghmel dawk il-varjazzjonijiet fil-garr tal-merkanzija kif jidhrilha xierqa u bhala rizultat ma tistax tinstab responsabbli ghad-danni pretisi. Illi fir-rigward tal-allegati

spejjez ta' uzu, kiri u trasbordagg inkorsi, dawn thallsu kollha mis-socjeta` intimata. Inoltre gie except li l-merkanzija mibghuta lis-socjeta` Qingdao Eternal International Trade Co. Ltd. attwalment ingabet mill-kumpanija stess.

Fatti:

Illi l-fatti sussegwenti huma pacifici bejn il-partijiet. Is-socjeta' konvenuta bhala agent tal-kumpanija estera Hanjin Shipping Co Limited giet inkarigata mill-attur biex iggorr merkanzija konsistenti f'zewg *containers* kontenenti materjal tal-plastik ghar-reciklagg minn Malta lejn ic-Cina. Is-socjeta' intimata rilaxxjat polza ta' taghbija numru HJSCNAKE00088204 fil-5 ta' Frar 2010(Dok.A) Skont din il-polza, il-merkanzija kienet tikkonsisti f'zewg containers li kellhom jingarru minn Malta lejn ic-Cina fuq il-vapur Coscoe Rotterdam li kellu jsalpa minn Malta fis-6 ta' Frar 2010.

Irrizulta pacifiku bejn il-partijiet li *container* wiehed biss kien tghabba fuq il-vapur, filwaqt li l-*container* l-iehor kien baqa' fil-Port Hieles f'Malta. Meta s-socjeta' konvenuta giet a konjizzjoni ta' dan il-fatt sar ftehim bejn il-kontendenti sabiex l-ewwel *container* jinzamm f'Singapore sakemm jasal it-tieni wiehed, sabiex it-tnejn jigu spediti flimkien lejn id-destinazzjoni finali f'Qingdao ic-Cina. Is-socjeta' konvenuta harget polza ta' taghbija ohra ghat-tieni *container* fid-9 ta' Marzu 2010 (Dok D) ghall-garr tal-istess fuq il-vapur Wan He 0156E. Jirrizulta wkoll li s-socjeta'

intimata rilaxxjat polza ta' taghbija ghall-ewwel *container*, li turi l-istess data tal-5 ta' Frar 2010 izda li juri wkoll li *container* wiehed biss tghabba fuq il-vapur Cosco Rotterdam (Dok.C).

Illi r-rikorrent jishaq li l-partijiet kellhom ftehim biex iz-zewg *containers* jigu trasportati flimkien u kkonsenjati lid-destinatarju tieghu - Il-kumpanija Qingdao Eternal International Trade Co. Ltd. fic-Cina. Dawn iz-zewg *containers* waslu eventwalment izda tardivament ghand il-kumpanija destinatarja fit-22 ta' April 2010. L-intimat sostna li hallas l-ispejjez addizzjonali ta' trasbordagg. Min-naha l-ohra, r-rikorrenti sostna telfien finanzjarju minhabba li l-merkanzija waslet tard.

Provi:

Noel Cefai xehed b'affidavit (fol 28-34, u fol 64-70) u qal li hu nvolut fin-negozju ta' esportar ta' materjal ghar-reciklagg, u f'Jannar 2010 dahlitlu ordni minghand kumpanija fic-Cina bl-isem Qingdao Eternal Co. Ltd. Semma li ghall-kumpanija estera kien importanti li l-merkanzija tasal sal-ahhar ta' Frar, u hu kien enfasizza dan mal-kumpanija Sullivan Shipping Agencies Ltd. Hawnhekk jsemmi *invoice* li kellha tigi annessa bhala Dok B mar-rikors promotur izda dan l-*invoice* baqa' ma giex esebit. Qal li vjagg ghal Qingdao idum bejn wiehed u iehor 30 gurnata. Spjega li hu kien ircieva depozitu ghall-merkanzija minghand is-socjeta` estera ta' USD 5220 meta l-ammont totali dovut ghall-konsenja jammonta ghal USD 23,051. Il-

bilanc kellu jithallas wara li l-*containers* isalpaw minn Malta skont il-ftehim fuq presentazzjoni ta' Polza ta' tghabija.

Qal li, izda baqa' ma rceviex il-kumplament avolja kien baghtilhom il-polza tat-tghabija, peress li mill-verifiki taghhom kien qed jirrizulta li fis-sistema kompjuterizzata ta' Hanjin Shipping ma kienux qeghdin jidhru l-*'containers'* mistennija.

Ippreciza li kien specifika mal-intimati li l-*containers* kellhom jitolqu t-tnejn flimkien minn Malta u dan gie kkonfermat mill-istess intimati u cioe` kkonfermawlu li l-*containers* kellhom jitolqu minn Malta fis-6 ta' Frar 2010.

*"Ghalhekk dan kien il-ftehim li kelli ma' Sullivan Shipping Agencies Limited li kien essenzjalment jirrifletti l-ftehim li kelli ma' Quingdo Eternal Co. Limited. Fil-fatt Sullivan Shipping Agencies harguli u pprezentawli Polza ta' Tghabija bin-numru **HJSCMALE00088204**¹ ghall-ispedizzjoni taz-zewg containers tieghi fuq il-bastiment navali **Cosco Rotterdam 0060E** li kellha titlaq minn Malta fis-6 ta' Frar 2010 biz-zewg containers flimkien. Din il-polza rcevejtha fil-5 ta' Frar 2010."* Qal li l-kumpanija Hanjin Shipping hija s-sid tal-bastiment.

Qal li minhabba din id-diskrepanza, ma thallasx u cempel diversi drabi ghand is-socjeta' intimata u tkellem ma' Charlene Camilleri u Keith Sullivan li dejjem assigurawh li kollox kien skont il-polza.

¹ Dok A anness mar-rikors promotur.

Qal li xi tlett gimghat wara li telaq il-vapur Cosco Rotterdam minn Malta, kien cempillu Ian Sullivan, Direttur tal-Agenzija intimata u nfirmah li wiehed mill-*containers* kien telaq izda wiehed kien ghadu hawn Malta gewwa l-Port Hieles. Ghalhekk *container* wiehed biss kien telaq. Qal li nsista li dawn iz-zewg *containers* kellhom jaslu fid-destinazzjoni taghhom fic-Cina flimkien sa l-ahhar ta' Frar, izda intqal lilu li dan kien impossibbli u ghalhekk, hu baqa' ma thallasx tal-merkanzija. Dan kollu kien dovut ghan-negligenza tal-istaff tal-Agent, li allega li gie anke ammess minn Ian Sullivan, li ma ghamlux il-verifiki mehtiega qabel ma salpa l-bastiment. L-agenti ippruvaw isalvaw is-sitwazzjoni billi waqqfu l-*container* gewwa l-port ta' Singapore u jispedixxu l-*container* rimanenti biex it-tnejn jitghabbew flimkien f'Singapore. Dan it-tieni *container* telaq minn Malta fid-9 ta' Marzu 2010 fuq il-bastiment navali Wan He 0156E skont polza mahruga fis-7 ta' Marzu 2010.

Qal li l-konsenjatarji infurmawh li kienu lesti li jhallsuh jekk isibu l-bejgh tal-merkanzija gjaladarba l-konsenja ma kenitx ser issir kif pattwit. Din il-kumpanija baqghet ma hallsitx il-bilanc u inoltre ppretendiet rifuzjoni tad-depozitu mhallas, u dan oltre li tilifhom bhala klijenti u hass li tilef mir-reputazzjoni tieghu fl-esteru.

Xehed ulterjormentt (fol 72a) ² fejn esebixxa Dok NC1 (fol 73) konsistenti f'invoice ta' klijent gdid u Dok NC2 (fol 74),

² Seduta tas-7 ta' Marzu 2011

ir-rifuzjoni tad-depozitu li nghata lura ta' dawn iz-zewg 'containers'.

In **kontro-ezami** (fol 135a-135e)³ qal li hu kien jikkomunika ma' Keith Camilleri u Charlene Camilleri ghan-nom tal-kumpanija Sullivan u din l-informazzjoni dwar id-data ta' meta ser tasal il-merkanzija gabha minghandhom. Mistoqsi kellux arrangement specifiku mal-kumpanija Ciniza li ser tircieva l-merkanzija, qal li ma kellux, u li normalment li kien jigri, minn barra jsaqsuh meta bejn wiehed u iehor ser jasal il-container. Mistoqsi, jikkonfermax li l-'containers' waslu fil-fatt fit-22 ta' April 2010, huwa kkonferma dan.

Qal li r-rifuzjoni tad-depozitu, konsistenti fl-ammont ta' hamest elef, mitejn u ghoxrin dollari (5220 USD) hu tahom lura mhux bhala *cash* imma bhala 'container' biex jikkumpensa ghal dan id-depozitu. Imbaghad qal li "*Jien insostni li flok d-damaged container jiena tajthom container iehor mill-gdid li ssemma fl-affidavit ta' Ian Sullivan. Jien tajthom container mill-gdid flok il-container damaged kif ukoll rifuzjoni tad-depositu lill-klijenti Cinizi.*"

Mistoqsi dwar *container* li sostna li kien *damaged*, qal li m'ghamel l-ebda rapport dwar dan id-*damage*. U fir-rigward ta' danni, qal li l-ewwel *container* li kien telaq u thalla jistenna fil-port, gralu l-hsara fil-materjal tal-plastik. Hu kkonferma li l-kumpanija Sullivan halsitlu l-ispejjez kollha ta' storage u ta' stennija tal-'containers'.

³ Seduta tad-19 ta' April 2013

Inoltre kkonferma li z-zewg *containers* haduhom l-istess klijenti Cinizi .

Ian Sullivan *Operations Officer* fis-socjeta` Sullivan Shipping Agencies Ltd. xehed b'affidavit (fol 108-110), fejn qal li din ma kinitx l-ewwel darba li r-rikorrenti kien uza l-kumpanija intimata biex jesporta l-merkanzija. Qal li fit-30 ta' Jannar 2010 kienu rcevew struzzjonijiet minghand ir-rikorrenti, rigwardanti 5 *containers* li kienu jinkudu zewg *containers* in mertu. Qal li l-attur iddecieda li jbidel l-istruzzjonijiet tieghu u ircevew istruzzjonijiet godda l-ghada meta l-istruzzjonijiet originali kienu gja inbaghtu lill-principal Hanjin Shipping u dahlu fis-sistema tagghom.

Qal li *"In accordance with these instructions, the two container units (numbered BMOU4190770 and TRLU 8088947) had to be shipped on board the Cosco Rotterdam on the 6th of February 2010. Sullivan Shipping issued a bill of lading as agents on behalf of our Principals Hanjin Shipping number HJSCMALE00088204 for both containers on the 6th February 2010 and the said containers were scheduled to be shipped the following day."*

Hu esebixxa Dok ISO1 li jelenka li l-kuntratti kollha huma soggetti ghat-termini u kondizzjonijiet kif stabbiliti fid-Dok ISO2 (fol 113-116). Semma wkoll li fit-18 ta' Frar 2010, rcevew *stock report* mill-Port Hieles minn fejn kien irrizulta

li wiehed mill-*containers* (TRLU 8088947) ma kienx gie spedit u immedjatament infurmaw lir-rikorrent.

Spjega li wara diversi korrispondenzi mar-rikorrent kemm bit-telefon u bl-email, gie maqbul li l-*'container'* li kien telaq jistenna fil-post ta' Shanghai (l-port *tat-transshipment*), sa ma jasal il-*container* l-iehor. Xehed li fil-fatt hekk sar anke jekk kien hemm certi spejjez li gew mhallsa mill-kumpanija Sullivan. Zied ighid, li mhux minnu dak sostnut mir-rikorrenti li l-kumpanija Sullivan kienet infurmatu li l-*containers* ser jaslun fid-destinazzjoni sal-ahhar ta' Frar. Qal li mhix prassi li jintrabtu ma' terminu meta ser tasal l-merkanzija proprju ghaliex bhala agenti tas-socjeta` Hanjin Shipping ma jaghtu qatt dati ghal meta ser tasal il-merkanzija ghax hafna drabi jkunu hemm ittardjar minhabba diversi ragunijiet. Esebixxa **Dok ISO5** (fol 121) li turi dan imnizzel fil-kondizzjonijiet tal-polza tat-taghbija.

Semma wkoll li r-rikorrent sostna li baqa' ma thallasx tal-merkanzija, izda huwa esebixxa **Dok ISO6** li fil-fatt juri li l-*containers* fil-fatt gew rilaxxati lis-socjeta` destinatarja u cjoe, Qingdao Eternal International Co. Ltd.

Ippreciza wkoll xi dettalji skont dak li xehed ir-rikorrenti. Qal li mhux veru li qal lir-rikorrent li l-*container* ma kienx intbaghat mal-iehor minn Malta minhabba negligenza tal-istaff tagghom. Qal ukoll, li meta hallsu l-ispejjez tat-trasbord necessarji sabiex wiehed mill-*containers* jibqa' jistenna fil-port *tat-transshipment*, ghamlu dan fuq struzzjonijiet tar-rikorrent biex jaghtuh servizz u mhux

bhala rimedju ghal xi negligenza kontrarjament ghal dak allegat mill-attur.

In **kontro-ezami** qal (fol 149 - 157)⁴ li l-port of transshipment fil-fatt kien f'Singapore u mhux f'Shangai. Hu spjega li 'short shipment' huwa meta '*container*' ma jitghabbiex fuq il-vapur. Qal li f'dan il-kaz kienet intbaghtet il-*loading list* tal-*containers* li kellhom jitghabbew IZDA MA KIENX JAF JEKK IT-TIENI CONTAINER KIEN INKLUZ FUQ IL-LOADING LIST. Qal li ndunaw li l-*container* ma kienx tghabba hmistax wara, izda ma jistax jindika x'gara ghaliex ma tghabbiex. Spjega li huma jircievu l-istruzzjonijiet li jghabbu l-*containers*, huma jghaddu din il-lista lit-Terminal, imbaghad hija responsabbilta` tat-Terminal li jghabbi l-*containers*. Ikkonferma li r-rikorrent hallas lilhom ghas-servizz. Qal li ma jiftakarx jekk kienx hemm *notification* minghand it-Terminal dwar it-tieni *container*. Qal ukoll lil f'dan il-kaz kien inhareg *draft bill of lading* fuq struzzjonijiet tal-klijent.

In **ri-ezami** qal li meta jidhlu f'dawn il-kuntratti, il-kumpanija Sullivan tidhol fil-kuntratt bhala agent, tal-vettural. Qal li kazijiet ta' 'short shipments' jigru spiss. Spjega li meta jkun hemm kaz ta' hsara fit-tghabija, l-procedura hi, li jridu jircievu *claim* u jitqabba *surveyor*, izda f'dan il-kaz tar-rikorrenti ma rcevev l-ebda '*damage report*'.

⁴ Seduta tas-27 ta' Ottubru 2014

Konsiderazzjonijiet ta' Dritt:

L-Ewwel Eccezzjoni- Nuggas ta' Relazzjoni Guridika

Din l-eccezzjoni giet sollevata mill-intimat fis-segweni termini:-

"Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt, stante li s-socjeta attrici kienet involuta mal-konvenut biss bhala agent ta' kumpanija estera tal-garr ta' merkanzija u ghalhekk ma tistax tinzamm responsabbli ghad-danni li allegatament seta' sofra r-rikorrent, u dan kif ahjar specifikat fis-'Standard Trading Conditions' hawn anness u mmarkat bhala Dok A (fol 19 a tergo) li jirregolaw kull tranzazzjoni tas-socjeta` intimata ma' klijent, fosthom ir-rikorrent. "

Il-kumpanija intimata ssottolineat li ladarba hi kienet qed tagixxi bhala agent tal-principali, ossia tal-kumpanija Hanjin Shipping Co. Ltd., ma tistax tkun mizmuma responsabbli. Inltre dan johrog mit-*terms and conditions* tal-ingagg taghhom li kienu notifikati lill-attur.

Dwar dan, l-attur irrabatta li hu jaf lill-kumpanija intimata, hu ffirmat l-ftehim maghha u ghalhekk hi responsabbli ghad-danni subiti peress li kellu relazzjoni diretta mal-kumpanija intimata.

Hu risaput li "*B'relazzjoni guridika wiehed necessarjament jifhem dak l-att jew pluralita` ta' atti konnessi li jimmiraw*

ghall-produzzjoni ta' effett guridiku fl-ambitu ta' drittijiet bejn zewg soggetti jew aktar." (Ara, "**Burmarrad Commercials Ltd. vs Desmond Mizzi et**" deciza fit-28 ta' Frar 2007, u "**Salvu Fenech nomine vs Karl Bonello et**" Appell Inferjuri deciz fit-3 ta' Ottubru 2007).

Ikkonsidrat li vapur fil-kamp tal-ligi marittima huwa rappreżentat mill-armaturi jew l-agenti ta' l-armaturi. Illi huwa pacifiku fil-gurisprudenza nostrana, li:

*"L-agent jipromwovi l-interessi tal-mandanti tieghu; interess dawn li jgorru magghom anke doveri....."*⁵

Dwar ir-rappreżentanza tal-vapur mill-agent, din il-Qorti kif diversament presjeduta, fil-kawża fl-ismijiet "**Alfred Calleja et nomine vs Carmelo Ellul Sullivan noe et**" (per Imħallef Philip Sciberras) deciza fil-15 ta' Diċembru 2004 qalet illi:

*"Kif rikonoxxut hemm diversi kwalitajiet ta' aġenziji marittimi u n-natura ġuridika tagħhom tvarja skont il-funzjonijiet li jiżvolġu u tista' wkoll tvarja minn każ għall-każ ("**Vivian J Bianchi nomine vs Edward Sullivan et nomine**" – Qorti tal-Kummerċ (per Imħallef George Schembri) deciza fit-8 ta' Marzu 1979). Ġia' f'sentenza anterjuri għal din l-Onor. Imħallef Tancred Gouder kien iddisenja u ddistingwa tliet xorta ta' rakkomandatarji, ossia:*

⁵ Ara **Alfred Calleja nomine et vs Carmelo Ellul Sullivan nomine et P.A.** deciza fil-15 ta' Diċembru 2004.

1. *Is-sempliċi konsenjatarji jew aġenti tal-vapur illi jiġu magħżulin kull darba li l-bastiment imur fil-post fejn joqgħod il-konsenjatarju, fejn ma jkunx hemm rakkomandatarji stabbli u l-fakoltajiet tagħhom huma limitati għall-operazzjonijiet relattivi għal karikament u skarikament ta' bastiment wieħed determinat, f'post wieħed;*

“2. Ir-rakkomandatarji li huma dawk li jirrapprezentaw lill-armaturi b'mandat ġenerali għal dak li jirrigwardja l-esekuzzjoni ekonomika u kummerċjali tal-kuntratt tat-trasport li jestendi ruħu għall-operazzjonijiet kollha kemm huma relattivi għall-bastimenti kollha tal-armaturi;

“3. Ir-rappreżentanti jew aġenti tas-soċjetajiet ta' navigazzjoni li huma istituti veri u proprji għax jittrattaw u jikkonkludu abtivalment l-affarijiet kollha tas-soċjeta' li jirrapprezentaw il-post fejn joqogħdu u f'dak il-post huma preposti għall-kummerċ kollu li fl-istess post jiġi eżerċitat mis-soċjeta' mandanti. (Kollz. Vol. XXX1X – p iii-paġna 821). “Issa apparti l-fatt li x-xorta ta' aġenziji marittimi kompliet fiż-żminijiet tal-lum testendi ruħha sew, il-premess iwassal għal din il-konsiderazzjoni. Dejjem fuq l-insenjament tal-imsemmi Imħallef Ġouder: 'ir-rappreżentant lokali ta' armatur esteru, imbagħad avolja kien sempliċement konsenjatarju tal-bastiment għal dik id-darba biss li l-bastiment kien Malta u hekk kien mandatarju okkażjonali bil-fakoltajiet limitati għall-operazzjonijiet attinenti u konsegwenti għall-fatt tal-karikazzjoni u tal-iskarikazzjoni ta' bastiment determinat, għandu rappreżentanza attiva u passiva tal-armatur għal dawk l-

operazzjonijiet speċifiċi u kwindi hu persuna legittima biex jirrappreżenta lill-armatur f'azzjoni ta' danni pretiżi minn esekuzzjoni ħażina ta' obligazzjoni assunta għat-trasport ta' merkanzija u għad-danni konsegwenzjali (Kollezżjoni Volum XLIII – p ii –paġna 856). Konsegwentement ir-rakkomandatarju jista' jiġi ċitat għan-nom tal-armaturi basta jkunu attijiet li ma jeċċedux l-affari li r-rakkomandatarju hu nkarigat minnhom. Bħala persuni nkarigati bil-konsenja tal-merkanzija huma l-persuni legittimi biex jirrispondu għal domanda dwar nuqqas ta' konsenja tal-merkanzija. (Kollezżjoni Vol XL – pti iii-paġna 619)."

F'dan is-sens ukoll hija s-sentenza fl-ismijiet "**David Curmi noe vs Frederick Frendo noe**" (31 ta' Ottubru 1994) fejn gie ritenut li l-agent "*hu l-persuna legittima biex jirrappreżenta lill-armatur f'azzjoni għad-danni pretiżi minn esekuzzjoni ħażina ta' obligazzjoni assunta għat-trasport tal-merkanzija.*"

Illi fis-sentenza fl-ismijiet "**Ronald Demajo noe vs Adrian Mifsud nomine**" (24 ta' April 1980) intqal illi "*B'dan il-mod l-agent għandu impliċitament ir-rapreżentanza ġudizzjarja tal-armaturi tal-bastiment f'kawżi li jirrigwardjaw nuqqas ta' konsenja tal-merkanzija jew ħsarat fiha, peress li dawn il-materji jitwiellu mill-kuntratt tat-trasport tal-merkanzija involuta f' dak il-vjaġġ partikolari.*"

Illi fil-kaz in ezami, għandu jinghad li s-socjeta' intimata mhix imharrka għan-nom tal-mandanti tagħha imma semplicement bhala Sullivan Shipping Agencies Limited.

Inoltre l-attur xehed li jaf lill-intimati fis-sens li l-ftehim li kellu kien mas-socjeta' intimata. Izda realment dan il-konflitt huwa semplicement wiehed apparenti billi jidher car mid-dokumenti esebiti inkluzi t-termini u kondizzjonijiet tas-servizzi offruti mis-socjeta' intimata li huma *shipping agents* u dahlu f'relazzjoni guridika mar-rikorrenti f'dan il-vesti.

Illi dan iccarat, ghar-ragunijiet premessi rigward ir-rapprezentanza l-ewwel eccezzjoni qed tigi michuda.

Fil-Mertu

Responsabbilita'

Illi l-ewwel punt li jrid jigi investigat huwa jekk is-socjeta' intimata ghandhiex tinzamm responsabbli ghal xi nuqqas fil-konfront tal-attur. It-talbiet tal-attur fir-rigward huma pernjata fuq zewg binarji:

1. Allegazzjoni ta' frodi konsistenti fir-rilaxx ta' polza ta' taghbija falza;
2. Allegazzjoni ta' ksur ta' ftehim dwar id-data tal-konsenja (spedizzjoni konswetudinali ta' madwar 26 gurnata mid-data tal-partenza).

Ikkonsidrat li l-polza ta' taghbija rilaxxjata fil-5 ta' Frar 2010 (u *del resto*, iz-zewg poloz rilaxxjati sussegwentement) ma tipprefiggix data ghall-konsenja tal-merkanzija fic-Cina.

Izda kif jghidu sew l-Awturi "**Chorley & Giles**, fil-ktieb "*Shipping Law*" (8th. Edition – Pitman) fuq in-natura tal-polza ta' karigu (pag. 249): "*It should be noticed that the bill of lading is only evidence of the contract between ship owner and shipper, not the contract itself. Additional terms may be incorporated from the charterparty, from advertisements and similar notices, or even from oral evidence that they were agreed. Moreover, terms actually contained in the bill of lading may be varied orally, and such variations are enforceable. All this, however, applies only between the immediate parties to the contract, carrier and shipper.*" Huwa minnu ghalhekk li l-kontraenti jistghu jistipulaw kondizzjonijiet specjali li ghandhom japplikaw ghat-trasport ikkuntrattat, purke' l-prova ta' dawn il-kondizzjonijiet tirrizulta b'mod car u inekwivoku.

Illi l-prova tat-taghbija fuq il-vapur hi kostitwita mill-polza tal-kariku. Skont kif stabbilit bl-artikollu 325 tal-Kodici tal-Kummerc (Kap. 13) "*l-polza tal-karigu taghmel prova bejn il-partijiet kollha nteressati fit-taghbija, kif ukoll bejniethom u l-assiguratur, bla hsara ta' prova kuntrarja*".

Frodi

L-attur qed jallega li l-intimat agixxa frawdolentement (l-ewwel talba). Jinkombi fuqu l-piz tal-prova ta' qerq li, fil-fehma tal-Qorti, ma giex soddisfatt sal-grad rikjest bil-Ligi ghalkemm ma hemmx dubbju li l-polza rilaxxjata fil-5 ta' Frar 2010 tirreferi ghal zewg *containers* mentri fil-fatt wiehed biss salpa.

Ikkonsidrat li l-polza (DOK A) li giet rilaxxjata, inharget fil-5 ta' Frar 2010, lejliet il-vjagg. Izda, jigi dedott li minn dawn ir-rizultanzi ma jfissirx li kien hemm frodi jew qerq fic-cirkostanzi partikolari ta' dan il-kaz bl-emissjoni ta' din il-polza. Gie affermat mix-xhud Ian Sullivan, li dan id-dewmien fil-port maghruf bhala "short shipments" huma xi haga spissi u komuni. Fil-kaz odjern *x-short shipment* irrizulta wara l-emissjoni tal-polza, li huwa *draft bill*, li inghata lill-attur qabel mal-vapur salpa. Ghalhekk hu eskluż li l-agent irrilaxxja polza falsa b'xi intenzjoni doluza *a priori*.

Anzi mill-provi u mix-xhieda ta' Ian Sullivan irrizulta li l-agent lanqas kien a konjizzjoni li *container* minnhom baqa' l-art u kien biss meta inghataw din l-informazzjoni mill-Port Hieles li saru jafu bl-akkadut. Malli dan il-fatt gie a konoxxenza taghhom ghamlu li setghu biex jirrimedjaw. Il-Qorti b'dan mhix qed tezonera lill-agent mill-obbligu li kellu li jassigura t-taghbija izda dan hu mertu li ser jigi kkonsidrat mat-tieni talba attrici u certament ma jfissirx li l-agent tramite l-impjegati tieghu kien responsabbli ghal xi ghemil doluz.

Data konswetudinali tal-konsenja u ftehim li z-zewg *containers* kellhom jtilqu flimkien

Illi l-Qorti tikkonsidra li l-attur ma rnexxielux jipprova li l-partijiet ftehm u dwar data partikolari tal-konsenja. Dan hu eskluż mix-xhieda ta' Ian Sullivan li sahaq li huma ghandhom *policy* proprju li ma jikkommettux ghall-data ta'

konsenja minhabba ir-riskji u imprevisi inerenti f'vjagg bil-bahar.

Ikkonsidrat wkoll li b'dan ma jfissirx li s-socjeta' konvenuta kellha *carte blanche* biex tiehu z-zmien kollu li riedet għall-konsenja. Kif jghid **Carver** "*British Shipping Laws*"⁶ "*The voyage must be prosecuted without unnecessary delay or deviation. The ship-owners' undertaking is that he will be diligent in carrying the goods on the agreed voyage, and will do so directly without any unnecessary deviation. But this undertaking is to be understood with reference to the circumstances that arise during the performance of the contract.*"

It-trasportatur hu obligat li jikkonsenja l-merkanzija mhux biss fid-destinazzjoni pattwita, imma biex jagħmel dan fi zmien ragonevoli kif mistenni minn trasportatur diligenti. X'inhu 'zmien ragonevoli' hu kwistjoni ta' fatt li għandu jigi apprezzat mill-Qorti skont ic-cirkostanzi partikolari tal-kaz. Skont l-attur dan hu circa 26 gurnata mill-partenza.

Għalkemm ma jirrizultax li kien hemm ftehim dwar data partikolari ta' konsenja, min-naha l-oħra gie ppruvat li kien miftiehem li z-zewg *containers* kellhom jitgħabbew flimkien fuq il-vapur Cosco Rotterdam għall-vjagg lejn ic-Cina fis-6 ta' Frar 2010.⁷

⁶ *Carriage of Goods by Sea*, Vol.III p 706

⁷ Ara l-email esebit ISO1 a fol 111 tal-process.

Fil-kaz odjern, l-istruzzjonijiet tal-attur kienu cari - li z-zewg *containers* kellhom jitghabbew fis-6 ta' Frar 2010. Fuq dawn l-istruzzjonijiet inharget *draft bill of lading (DOK A)* li jirrisulta li z-zewg partijiet strahu fuqu u li juri li f'dik id-data tghabbew zewg *containers* u mhux wiehed.

Billi *container* wiehed inzamm f'Singapore sakemm wasal it-tieni wiehed, it-tnejn imbaghad telqu flimkien tardivament u waslu c-Cina fit-22 ta' April 2010. L-agent baqa' ma ta l-ebda spjegazzjoni tal-akkadut - atteggjament li frankament ma tistax tifhmu din il-Qorti ghaliex l-agent ghandu jkollu f'idejh *loading document* li telenka t-taghbija u komunikazzjoni mal-Port Hieles sabiex jizgura li l-polza twettqet.

Mhuwiex ikkontestat mill-agent li l-*containers* kienu taht ir-responsabbilita' tieghu. Difatti kemm fl-ewwel polza (Dok A) kif ukoll fiz-zewg poloz rilaxxjati rigward kull *container* (Dokti C u D) jidher li l-*container* kien *shipped on board by Charlene Camilleri (Dok A u Dok)* riferibbilment ghall-ewwel *container* u minn Keith Sullivan (Dok D), it-tnejn impjegati tal-intimata.

L-istess agent, ghalkemm accenna li talab raguni mill-Port Hieles dwar l-akkadut, f'ebda hin ma ezonera ruhu mir-responsabbilita' li jassigura li l-merkanzija kollha, li, *del resto*, thallas tieghu, kellu jigi stivat fuq il-vapur Cosco Rotterdam. Hawnhekk tajjeb li ssir riferenza ghall-*email* mibghut minn Ian Sullivan, datat it-18 ta' Frar 2010 (fol 42), fejn gharraf lill-attur li "*The error from our end is not*

loading the other unit and we will pay all relevant storage charges incurred to date for unit still at terminal."

Ghalhekk fid-dawl ta' dan kollu il-Qorti hija soddisfatta li l-ftehim pattwit u cioe` li z-zewg *containers* jitlqu flimkien fuq il-Cosco Rotterdam fis-6 ta' Frar 2010 ma giex osservat, u dan unikament minnhabba n-negligenza tas-socjeta' konvenuta.

Klawsola ta' Ezoneru tal-Agent

Fil-fehma konsiderata ta' din il-Qorti xejn ma jiswa ghall-intimati li jinvokaw l-klawsola ta' ezoneru ta' responsabbilita' espressa fl-*Standard Trading terms and conditions* li kienu gew komunikati lill-attur (fol 19-22), senjatament il-klawsola 4.1.1:

"When acting as port agent or liner agent or booking agent, the company acts at all times as agent for and on behalf of the Principal and has authority to enter into contracts with the Merchant as Agent for the Principal. The company shall not be personally liable for the Principal's liabilities". (fol 22). Din il-klawsola mhix kontrarja ghall-ordni pubblika u ghalhekk ghandha titqies li hija valida.

Illi ghandu jigi puntwalizzat li dan jikkontrasta mal-mod kif l-istess socjeta' intimata tiddekrivi l-funzjonijiet taghha (DOK 2 a fol 21) hekk:

"Ship Agency and Logistics for us is more than simply a service. We built our business well before the concept was articulated on the premise that efficient client service meant offering pragmatic solutions as the best possible price and within the shortest time possible...."

Il-Qorti taqbel mat-tezi li s-socjeta' intimata agixxiet fil-vesti taghha ta' agent tal-vettural. Dan johrog mill-poloż tat-taghbija rilaxxjati. Inltre ghalkemm l-attur jishaq li l-ftehim li qed jallega kien mas-socjeta` intimata direttament, ma jistax jghid li ma kienx jaf f'liema kapacita' l-istess socjeta' kienet qed tagixxi meta taha struzzjonijiet ghall-ispedizzjoni tal-merkanzija tieghu. Din ma kenitx l-ewwel darba li kellu relazzjonijiet kummercjali mal-intimati u it-termini u kondizzjonijiet applikabbli kienu gew komunikati lilu.

Izda kif gja deciz, l-agent jirraprezenta lill-vettural hu huwa l-persuna legittima biex iwiegeb ghall-kawza ghad-danni naxxenti minn xi nuqqas fit-trasport tal-merkanzija.

Ghaldaqstant il-Qorti hi tal-fehma li l-klawsola imsemmija ma tistax tigi invokata kontra l-attur imma semmai, taghti dritt ta' rivendika lill-agent kontra l-principal tieghu.

It-Tieni Eccezzjoni

Is-socjeta' intimata eccepjet billi invokat klawsola fil-polza ta' taghbija li l-vettural huwa awtorizzat li jaghmel dawk il-varjazzjonijiet fil-garr tal-merkanzija kif jidhrilha xierqa. Finnota ta' sottomissjonijiet tieghu irrefera ghall-klawsola 7 tal-

polza minn fejn jirrizulta li "*At any stage in the carriage the Goods may, at the Carrier's absolute discretion, be carried as a single shipment or as several shipments on any means of transports, whether owned or operated by the Carrier or not.*" Izda fil-fehma konsiderata tal-Qorti din il-klawsola ma tezonerax is-socjeta` intimata f'dan il-kaz billi irrizulta li *x-short shipment* lanqas kienet frott ta' decizjoni li ttiehdet, imma ta' traskuragni da parti tas-socjeta' intimata li naqqset milli tizgura t-taghbija tal-merkanzija.

Ghaldaqstant din l-eccezzjoni ma treggix u qed tigi michuda.

Danni:

L-attur jallega li minhabba l-eventi kif sehew, iz-zewg *containers* waslu tardivament fic-Cina. L-agir tal-agent jikkostitwixxi ksur tal-obbligi kontrattwali tieghu u ghalhekk ghandu iwiegeb ghad-danni subiti.

Illi sabiex l-attur jirnexxi fit-talba tieghu ghad-danni jenhtieg mhux biss li jkun hemm il-fatt doluz jew kolpuz, imma jenhtieg ukoll li d-danni jkunu jemergu minn dak il-fatt doluz jew kolpuz; cioe`, li jkun hemm ness ta' kawzalita' bejn iz-zewg eventi b'mod li jista' jinghad li d-danni kienu konsegwenza diretta ta' dak il-fatt. Fil-kaz odjern, l-attur jrid jipprova mhux biss li l-merkanzija wasslet tard imma li r-ritard kien il-kawza tad-danni.

Illi gew esebiti sensiela ta' *emails* u korrisondenza bejn il-partijiet, wara li r-rikorrent gie nformat li wiehed mill-*containers* kien ghadu ma telaqx mill-Port Hieles f'Malta. In segwitu ghal dan, ir-rikorrent kien insista li l-*containers* jaslu flimkien. Ghalhekk, wiehed mill-*containers* kellu jistenna fil-port ta' *transshipment*, go Singapore. L-attur allega li dan issubixxa hsarat izda ma ressaq l-ebda prova dwar din l-allegazzjoni u lanqas ghamel talba ghall-ispejjez f'din il-kawza jew mod iehor. Ghalhekk il-Qorti mhix ser tiehu konjizzjoni ta' din l-allegazzjoni.

F'dak li hu l-prova tad-danni, u l-kawzalita' bejn in-nuqqas u d-danni kkagunati, japplika l-principju enunzjat **fl-artikolu 562 tal-Kap 12** u cioe` li l-oneru tal-prova jinkombi fuq min jallega fatt.

Illi din il-Qorti tosserva li fir-rikors promotur, ir-rikorrent in linea ta' danni rreklama telf ta' bejgh ta' merkanzija u spejjez relatati mal-kiri, uzu u trasbordagg tal-*containers*, kif ukoll telf ta' negozju mad-destinatarju.

Dwar l-ispiza tal-istivar tal-*container* f'Singapore u f'Malta u l-ispejjez tat-trasbord, hemm qbil li dawn thallsu mis-socjeta' intimata. (fol 135D) u ghalhekk il-pretensjoni attrici ma tirrizultax.

L-attur allega li s-socjeta` Qingdao Eternal Co. Ltd. ma riditx iktar il-merkanzija ladarba din waslet tardivament. Xehed li l-klijent tieghu sab xerrej ghalih izda bi prezz ferm inferjuri. In sostenn ta' dan ipprezenta **Dok NC1** (fol 73)

fejn qal li l-kumpanija tieghu Green Care Trading bieghet iz-zewg *containers* in kwistjoni lill-kumpanija ohra go Hong Kong ghall-prezz ta' 2,000 USD.

Illi l-verzjoni tal-attur mhix attendibbli. Gie ppruvat mill-kumpanija intimata li z-zewg *containers* mertu tal-kaz odjern gew ikkonsenjati lis-socjeta` Qingdao Eternal Co. Ltd. kif jirrizulta mid-dokument ISO6 a fol 122 tal-process. Dan huwa anke ammess mill-istess attur. Inoltre, kif gustament jargumenta l-konvenut, mhuwiex verosimili li l-attur kien jirrilaxxa l-*containers* lid-destinatarju jekk kien minnu li dan ma kienx ser ihallsu taghhom. Inoltre d-dokument esebit mill-attur bhala Dok NC1 li huwa *proforma invoice* tas-socjeta` tieghu lanqas hija ffirmata u ma jiswiex bhala prova tal-kontenut tieghu.

Kif argumenta l-abbli difensur tas-socjeta' konvenuta, l-attur ma gabx prova korroboranti konsistenti f'korrispondenza mad-ditta Ciniza. Difatti, fil-fehma tal-Qorti, ma hemm l-ebda prova korroboranti ta' dak allegat mill-attur u l-verzjoni tieghu tirrizulta sahansitra inverosimili.

Fid-dawl ta' dawn ic-cirkostanzi, l-Qorti tqis li din il-prova ta' Dok NC1 zgur li mhix prova sufficjenti ghad-danni sostnuti mir-rikorrent konsistenti f'telf tal-valur tal-merkanzija.

Illi r-rikorrent esebixxa dokument iehor **Dok NC2** esebit a fol 74, rapprezentanti l-ammont ta' depozitu li gie rifuz lura lill-kumpanija Ciniza Qingdao Eternal Co Ltd. Permezz ta' dan id-dokument, ir-rikorrent ipprova sahansitra jizgwida

lill-Qorti billi pprova jaghti mpressjoni li rrifonda lura l-flus. Illi hu stess sussegwentement ikkonferma, in kontro-ezami, li ma baghatx lura flus lill-kumpanija Ciniza izda minflok baghat '*container*' iehor bhala kumpens. Il-Qorti ghalhekk, taqbel ma' dak sottolineat fin-nota ta' sottomissjonijiet tal-intimat, fejn gie analizzat fid-dettal dan id-dokument in kwantu dawn il-flus ma thallsux ghax id-dokument bankarju stess ighid: "*You have entered an invalid bank code.*" Ghalhekk, anke fir-rigward ta' dan id-dokument, il-pretensjonijiet tar-rikorrent ghad-danni ma jregux.

Minbarra dan, jigi osservat ukoll li l-verzjonijiet tar-rikorrent inbidlu matul il-procediment tal-kaz odjern u hemm ukoll inkonsistenzi fil-provi tieghu u konflitti mal-verzoni tal-intimata. L-ewwel verzjoni li ta kien li tilef il-bejgh tal-merkanzija lill-kumpanija destinatara minhabba l-ittardjar tal-'*containers*'. Sussegwentement qal li kien baghat lura l-ammont ta' depozitu li rcieva minghand Qingdao, hekk kif jidher fid-dokument **NC2**. Ir-rikorrent sostna wkoll li l-kumpanija intimata kienet infurmatu li l-'*containers*' ser jaslu sa l-ahhar ta' Frar tal-2010, izda min-naha l-ohra l-kumpanija intimata sostniet li din mhix il-prassi, u li qatt ma tinghata d-data tal-wasla proprju ghaliex spiss ikun hemm ittardjar minhabba diversi ragunijiet, mill-kumpanija Hanjin Shipping Ltd. li kienu qed jagixxu ghaliha. Fid-dawl ta' dan, ir-rikorrent sostna li kienu ufficjali tal-kumpanija intimata li gharrfuh permezz tat-telefon, bid-data meta kellhom jaslu l-'*containers*'. Izda, r-rikorrent ma gab l-ebda prova dwar dan. Imbaghad ulterjorment, qal li soffra danni peress li wiehed mill-'*containers*' u cjoe` dak li baqa' jistenna fil-port

of transshipment, garrab danni fil-merkanzija fis-sens li l-plastik ghar-reciklagg li kien hemm go fih gratlu l-hsara minhabba li dam wieqaf u stazzjonat hemmhekk. Izda, meta mistoqsi, jekk kienx ghamel 'damage report' jew ghamilx 'claim' fir-rigward ta' dan, ikkonferma li m'ghamel xejn.

Jigi ritenut li ghalkemm ir-responsabbilita' tal-agent tirrizulta ippruvata ghall-fini tat-tieni talba attrici, l-ewwel talba tal-attur, kif ukoll dak sostnut minnu fir-rigward tad-danni reklamati, ma gewx sufficjentement ippruvati. Kif gja premess fir-rigward ta' spejjez ta' storage u trasbordagg, l-intimat irnexxielu jipprova li dawn thallsu mis-socjeta` Sullivan Shipping Agency Ltd. u r-rikorrent ikkonferma dan in kontro-ezami. (fol 135D u dokumenti esebiti DOK ISO4 (fol 118-120) .

Fic-cirkostanzi kollha fuq enunzjati jirrizulta car li l-verzjoni tar-rikorrent ma tistax titqies sostenibbli.

Ir-rikorrent sostna wkoll li r-reputazzjoni internazzjonali tieghu fin-negozju giet pregudikata, u li tilef aktar negozju mal-kumpanija Qingdao Eternal Co. Ltd. fic-Cina. Ir-rikorrent baqa' ma ressaq l-ebda prova in sostenn ghal dan u anke f'dan il-kaz, it-talba tieghu qed tigi respinta.

Ghalhekk, *in vista* ta' dak kollu premess it-tielet talba qed tigi michuda.

III KONKLUZJONI

Illi ghalhekk, ghal dawn il-motivi, din il-Qorti **taqta' u tiddeciedi**, billi:

Tichad l-ewwel u t-tieni eccezzjonijiet tas-socjeta' intimata, **Tilqa'** t-tielet u r-raba' eccezzjonijiet tal-istess socjeta' intimata filwaqt li tiddisponi mit-talbiet attrici billi:-

Tilqa' t-tieni talba attrici u **Tichad** it-talbiet rimanenti.

L-ispejjez jithallsu kwantu ghall-terz mill-attur u zewg terzi mis-socjeta' konvenuta.

Moqrija.

**Onor. Imhallef Lorraine Schembri Orland
LL.D., M.Jur.(Eur.Law), Dip.Trib.Eccles.Melit.
22 ta' Marzu 2016**

**Josette Demicoli
Deputat Registratur
22 ta' Marzu 2016**